

Fysioterapeutprogram vid Högskolan Dalarna

Projektplan

Innehåll

1	Sammanfattning	4
2	Idé och mål	4
2.1	Bakgrund	4
2.2	Projektidé	4
2.3	Projektmål och prioritering.....	5
2.4	Avgränsningar	5
3	Organisation	5
3.1	Projektorganisation.....	5
4	Förutsättningar, aktiviteter och tidsplan	6
4.1	Förutsättningar	6
4.2	Aktiviteter och milstolpar	6
4.3	Projekttidsplan.....	7
5	Arbetsformer	7
5.1	Informationsspridning	7
5.2	Dokumenthantering	8
6	Risker	8
6.1	Risklista	8
7	Projektkalkyl	8
8	Referenser	8
	Bilaga 1: Utdrag (kapitel 3) från arbetspm/förstudie	9

Utgåvehistorik för dokumentet

Utgåva	Datum	Kommentar
P1.0-1	2014-10-07	Första version av projektplanen

1 Sammanfattning

Skrivs senare.

2 Idé och mål

2.1 Bakgrund

Det finns två faktorer som framför andra motiverar detta projekt, som syftar till att utreda förutsättningarna för att starta en fysioterapeututbildning på Högskolan Dalarna: 1) samstämmiga prognoser om en framtida bristsituation när det gäller fysioterapeuter på arbetsmarknaden, 2) den starka kompetens som idag finns på högskolan inom de hälso- och idrottsvetenskapliga områdena.

Fysioterapeut är sedan januari 2014 den nya yrkestiteln för sjukgymnaster. Under en övergångsperiod kommer de två begreppen att användas parallellt då många ännu så länge valt att behålla sin gamla legitimation som sjukgymnast. Antalet fysioterapeuter/sjukgymnaster i Sverige är idag ca 12 700.

Prognosinstituten hävdar att arbetsmarknaden på kort sikt är balanserad för nyutexaminerade fysioterapeuter. På litet sikt hävdar dock flera prognosinstitut att rekryteringsbehovet klart kommer att överskrida tillgången, med en besvärande bristsituation om inte fysioterapeututbildningarna byggs ut. Antalet nybörjare på utbildningarna behöver, enligt en prognos, öka med 100 personer redan 2016 för att balansera efterfrågan, och behovet av fysioterapeuter beräknas öka under hela perioden fram till 2030 (UKÄ, 2012). En utförligare analys av arbetsmarknaden för fysioterapeuter finns i en förstudie som gjorts av Dick Åhman, utvecklingssamordnare på utbildnings- och forskningskansliet (UFK) vid Högskolan Dalarna, se bilaga 1.

På Högskolan Dalarna finns lång erfarenhet från att bedriva yrkesutbildningar inom hälso- och välfärdsområdet. Utbildningen av sjuksköterskor i Dalarna hör till de tidigast etablerade i landet, och sjuksköterskeprogrammet är idag den största yrkesutbildningen vid Högskolan Dalarna. Kurserna i programmet ges av ämnena *omvårdnad* respektive *medicinsk vetenskap*. På högskolan finns också utbildningar på avancerad nivå, inkluderande specialistsjuksköterskeprogram med tre inriktningar (distriktssköterska, psykiatrisk vård och vård av äldre) och ett barnmorskeprogram. Forskningen inom forskningsprofilen *Hälsa och välfärd* har utvecklats mycket de senaste åren, vilket underlättat forskningsförankringen av dessa yrkesutbildningar.

Vid Högskolan Dalarna finns också sedan lång tid både utbildning och forskning inom idrotts- och hälsovetenskap. Forskningen riktas främst mot analys av träningseffekter, i samband med såväl elitidrott som motion för att stärka hälsa och välbefinnande i hela livsspannet. Forskning bedrivs även riktad mot funktionsförmåga hos specifika grupper. Utbildning bedrivs inom ramen för idrottstränarprogrammen med inriktningar mot prestation respektive hälsa.

Kombinationen av dessa kompetenser inom de hälso- och idrottsvetenskapliga områdena (medicinsk vetenskap, omvårdnad samt idrotts- och hälsovetenskap) har föranlett frågan om att underöka förutsättningarna för att starta ett fysioterapeutprogram.

En helt avgörande fråga för att kunna starta ett nytt program är om det går att skapa platser för verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i tillräcklig omfattning i regionen. Idag finns ett samarbete mellan Högskolan Dalarna, Landstinget Dalarna och kommunerna kring VFU-platser för de olika sjuksköterskeprogrammen och socionomprogrammet.

En fysioterapeututbildning är en yrkesutbildning i Högskoleförordningens mening, och kräver således ett särskilt examenstillstånd, d.v.s. Högskolan Dalarna måste i en ansökan till UKÄ visa att förutsättningar finns att bedriva utbildningen.

2.2 Projekttid

Att undersöka förutsättningarna för att starta ett fysioterapeutprogram vid Högskolan Dalarna. Programmet är tänkt att ha en profil mot fysisk aktivitet, med särskild fördjupning kring träningsfysiologi och hur man på ett evidensbaserat sätt kan förebygga och behandla sjukdomstillstånd och funktionsnedsättningar med hjälp av fysisk aktivitet.

2.3 Projekt mål och prioritering

Målet för det nu föreliggande projektet är att skapa ett beslutsunderlag, för att högskolans ledning i januari 2015 ska kunna ta beslut om ett eventuellt utvecklingsarbete med avsikt att utarbeta en ansökan om examenstillstånd för fysioterapeutexamen.

2.4 Avgränsningar

Projektet innefattar i nuläget *inte* att utarbeta en ansökan om examenstillstånd, men projektet kan komma att utvidgas om beslut om ett sådant utvecklingsarbete fattas.

3 Organisation

3.1 Projektorganisation

Projektet kommer att drivas av en projektgrupp bestående av Anton Grenholm (projektledare), Linda Vixner och Mathias Andersson, samtliga sjukgymnaster/fysioterapeuter med anställning inom medicinsk vetenskap.

Till projektet kommer att knytas en referensgrupp med representanter från Högskolan Dalarna, Landstinget Dalarna, från kommunerna i regionen samt från andra lärosäten. Syftet med referensgruppen är att få synpunkter och återkoppling när det gäller utbildningens struktur och innehåll, och i ett senare skede även utformningen av själva ansökan om examenstillstånd. Initialt kommer stort fokus att läggas på en dialog kring möjliga VFU-samarbeten i regionen.

När det gäller representation från andra lärosäten i referensgruppen är tanken dels att försöka knyta till sig en person från Mälardalens högskola, det enda lärosäte erhållit examenstillstånd de senaste 10 åren, i syfte att dra lärdom av erfarenheterna där. Om projektet går vidare i till att utveckla en ansökan om examenstillstånd är tanken också att knyta till sig ett antal fysioterapeuter med starka akademiska meriter och relevanta erfarenheter från att utveckla sjukgymnast/fysioterapeututbildningar.

Referensgruppen består i dagsläget av följande personer (kursiverat där namn inte är klar):

Stina Jeffner, akademichef, Högskolan Dalarna

Dick Åhman, utvecklingsamordnare UFK, Högskolan Dalarna

Person med koppling till forskning och utbildning inom idrott vid Högskolan Dalarna

Niklas Hermansson, utbildningschef, Landstinget Dalarna

Företrädare för sjukgymnastik/fysioterapiprofessionen i Dalarna

Företrädare för kommunerna, t ex via Socialtjänstens utvecklingscentrum Dalarna (SUD)

Stefan Odlare, Mälardalens högskola

I ett senare skede av projektet kan det bli aktuellt att formera arbetsgrupper för att jobba med konkreta frågor som t.ex. innehållet i kurser eller VFU-organisationen.

Vid en eventuell fortsättning av projektet kommer det också att bli aktuellt att upprätta en mer formell samverkan med ett fysioterapeutprogram vid något av de etablerade lärosätena (på förslag finns Umeå universitet) för att stämma av och jämföra utbildningens struktur och innehåll, omfattning och placering av VFU, utformningen av VFU-organisationen.

4 Förutsättningar, aktiviteter och tidsplan

4.1 Förutsättningar

Helt avgörande för det nu föreliggande projektet är att samverkan kan initieras med Landstinget Dalarna, kommunerna i regionen, eventuellt också med privata vårdgivare och aktörer inom företagshälsovård. En absolut förutsättning för att kunna gå vidare med nästa del av projektet, att utforma en ansökan om examenstillstånd för fysioterapeutexamen, är nämligen att det finns en väl förankrad idé om hur VFU-platser för den nya utbildningen ska kunna ordnas inom regionen.

4.2 Aktiviteter och milstolpar

Följande aktiviteter och milstolpar planeras för projektet:

1. En referensgrupp skapas.
2. En preliminär idé om utbildningens profil och innehåll tas fram.
3. Olika alternativa möjligheter till omfattning och placering av VFU tas fram.
4. En kartläggning av möjliga VFU-handledares kompetens görs, genom att kartlägga sjukgymnaster/fysioterapeuter med magister- eller masterutbildning i Dalarna, liksom att kartlägga sjukgymnaster/fysioterapeuter med specialistkompetens.
5. Referensgruppen träffas vid tre tillfällen för att diskutera förutsättningarna för ett eventuellt fysioterapeutprogram i Dalarna.

6. En avsiktsförklaring görs från landsting, kommuner, eventuellt också från privata vårdgivare och företagshälsovård, angående ambitionen att bidra till en ny utbildning och bidra med att tillskapa VFU-platser. Denna avsiktsförklaring måste vara klar senast till sista mötet med referensgruppen i januari 2015.

4.3 Projekttidsplan

Följande tidsplan preciserar när de olika aktiviteterna är tänkta att genomföras:

- Formering av referensgruppen klar senast den 13/10.
- Första träff med referensgruppen v 44 el. 45. Innan denna träff ska punkt 2 och 3 (se aktiviteter och milstolpar) vara klara och kunna presenteras för referensgruppen.
- Andra träff med referensgruppen v 50 el. 51. Innan denna träff ska punkt 4 (se aktiviteter och milstolpar) vara klar för att diskuteras i gruppen.
- Tredje träff med referensgruppen v 3, 2015. Senast vid denna träff måste landstinget och kommunerna vara klara med någon form av avsiktsförklaring (se punkt 5 under aktiviteter och milstolpar).
- Beslut om att inleda ett utvecklingsarbete för en ansökan om examenstillstånd bör ske innan terminsslutet, dvs senast 16/1 2015.

5 Arbetsformer

5.1 Informationsspridning

Internt inom ämnesgrupperna på högskolan kommer information att delges regelbundet på avdelningsmöten (medicinsk vetenskap och idrotts- och hälsovetenskap). All dokumentation kommer dessutom finnas tillgänglig för den egna ämnesgruppen på en gemensam server.

Stina Jeffner blir den som får förmedla information till rektor och högskolans ledningsråd.

Stina Jeffner kommer också att förmedla information till den samverkansgrupp som högskolan har tillsammans med Landstinget Dalarna kring utbildning av sjuksköterskor och socionomer.

Den representant från sjukgymnastprofessionen som rekryteras till projektets referensgrupp kommer få i uppdrag att förmedla information till "specialistgruppen" för sjukgymnaster, för vidare spridning till sjukgymnaster/fysioterapeuter i regionen.

Ytterligare informationsspridning, internt och externt, blir aktuell först om högskolan bestämmer sig för att gå vidare och utforma en ansökan om examenstillstånd.

5.2 Dokumenthantering

Minnesanteckningar förs vid alla möten och sparas i den ämnesgemensamma mappen på servern. Projektplanen kommer att uppdateras kontinuerligt, både som ett stöd i arbetet och som ett sätt att kommunicera projektet.

6 Risker

6.1 Risklista

Den största risken för att det nu föreliggande projektet inte blir slutfört på utsatt tid är om det skulle kunna visa sig mycket tidsödande eller på andra sätt svårt att få igång en diskussion om framtida samverkan med landsting, kommuner och andra aktörer.

Vid en eventuell fortsättning, med utarbetade av ansökan om examenstillstånd och start av en ny utbildning ser projektgruppen följande potentiella risker:

- Risk att det visar sig svårt att rekrytera personal med adekvat kompetens.
- Risk att andra kurser och program inom Högskolan Dalarna blir bortprioriterade.
- Risk att en ny fysioterapeututbildning under vardande ses som en konkurrent och inte en samarbetspartner av de etablerade lärosätena, särskilt med tanke på undanträngningseffekter vad gäller VFU-platser.
- Risk att det blir svårt att rekrytera studenter till Falun som studieort, särskilt om det skulle visa sig att huvuddelen av utbildningen måste vara campusförlagd.

7 Projektkalkyl

För projektgruppen finns avsatt 200 klt under höstterminen 2015 för att genomföra projektet.

8 Referenser

UKÄ. (2012). *Högskoleutbildningen och arbetsmarknaden; ett planeringsunderlag*. Rapport 2012: 22 R, s. 66f.

Bilaga 1.

Utdrag, kapitel 3, från Arbetspm/förstudie: Sjukgymnastutbildning vid Högskolan Dalarna?

Författad av Dick Åhman, version 2014-04-23

3. Arbetsmarknad

Sjukgymnaster/fysioterapeuter är anställda både inom offentlig och privat verksamhet, men merparten är idag anställda inom offentlig sektor. Arbetsmarknaden för sjukgymnaster är dock stadd under relativt snabb förändring (se nedan).

Antalet sjukgymnaster är idag ca 12 700 och åtta av 10 är kvinnor. Bland nybörjarna är dock ca 30 % män och antalet manliga sjukgymnaster väntas öka i framtiden.¹ Prognosmakare hävdar att erfarna sjukgymnaster idag är mycket efterfrågade på arbetsmarknaden, men att arbetsmarknaden på kort sikt är balanserad för nyutexaminerade sjukgymnaster/fysioterapeuter.² Yrkeskåren är också förhållandevis ung och pensioneringar erbjuder inga större utmaningar den närmaste tiden, till skillnad från flertalet övriga yrken inom hälso- sjukvården. Etableringsgraden ett år efter utbildningen är idag också något lägre än den genomsnittliga etableringsgraden för yrkesexamen i stort. Enligt UKÄ:s senaste rapport var det 67 % av de sjukgymnaster/fysioterapeuter som examinerades 2011 som hade ett relevant arbete året efter, jämfört den genomsnittliga etableringsgraden för yrkesexamen generellt som för detta år var 87 %.³

En eventuell utbildning vid Högskolan av sjukgymnaster/fysioterapeuter kan sannolikt startas tidigast 2015. Då utbildningen är treårig innebär det att studenterna kommer ut på arbetsmarknaden tidigast 2018. Flertalet prognosmakare beräknar att rekryteringsbehovet vid denna tid klart kommer att överskrida tillgången, med risk för att en besvärande bristssituation kommer att uppstå om inte utbildningarna byggs ut.

Enligt *Prognosinstitutet* behöver antalet nybörjare på utbildningen öka med 100 personer redan 2016 för att balansera efterfrågan, och behovet av sjukgymnaster beräknas öka under hela perioden fram till 2030.⁴ Enligt SCB kommer vissa regioner, såsom Stor-Stockholm och Stor-Göteborg, redan om något år att drabbas av en stor brist på sjukgymnaster/fysioterapeuter, och denna brist kommer efterhand också att drabba andra regioner till följd av den ”kompetensförskjutning som skett under senare år inom bland annat hälso- och sjukvård och äldreomsorg...”.⁵

Med formuleringen ”kompetensförskjutning inom hälso- och sjukvård och äldreomsorg” avses den utökning av arbetsmarknaden för sjukgymnaster/fysioterapeuter som sker via bland annat vårdvalssystemet och kommunernas och landstingens ökade krav på ett mer hälsofrämjande förhållningssätt i vården, och som kommer innebära att sjukgymnaster/fysioterapeuter blir en viktigare del i vårdutbudet.⁶ Den vidgade arbetsmarknaden omfattar möjligheter att verka som privata företagare med offentlig finansiering, men också som uppdragstagare för försäkringsbranschen, arbetsförmedlingen och rehabiliteringsinsatser hos arbetsgivare, liksom inom ”hälsobranschen” inom området livsstilsfrågor och hälsoförebyggande insatser.⁷

---

¹ UKÄ, *Högskoleutbildningen och arbetsmarknaden; ett planeringsunderlag*, Rapport 2012: 22 R, s. 66.

² Se ex. *Arbetsförmedlingen, Yrkeskompassen 2014* eller SCB, *Trender och prognoser 2011*.

³ UKÄ, *Etableringen på arbetsmarknaden 2011*, Rapport 2013:11.

⁴ UKÄ, *Högskoleutbildningen och arbetsmarknaden; ett planeringsunderlag*, Rapport 2012: 22 R, s. 66f.

⁵ TCO *granskar. Regionernas arbetsmarknad 2011-2030. En rapport i samarbete med SCB om den demografiska utvecklingen i Sverige*, s. 61f. Se också SCB, *Trender och prognoser 2011*, s. 129f.

⁶ SACO, *Framtidsutsikter. Arbetsmarknaden för akademiker år 2018*, s. 86f.

⁷ Ibid.

Summa summarum, efterfrågan på sjukgymnaster/fysioterapeuter kommer att vara mycket goda på några års sikt, och förutsättningarna måste bedömas som gynnsamma för en ny aktör inom utbildningen, även om nuvarande utbildningar vid berörda lärosäten byggs ut något.

En annan fråga är om nuvarande huvudavnamare för utbildningen av sjukgymnaster/fysioterapeuter, d.v.s. kommuner och landsting, inser sina strategiska intressen inom området. Erfarenheterna från arbetet med att etablera Högskolans socionomutbildning visade att regionens kommuner i första hand, men också landstinget, behövde medvetandegöras om sina strategiska intressen tidigt i processen med att etablera den nya utbildningen, dels genom information dels genom delaktighet i utvecklingsprocessen. Sak samma gäller sannolikt en utbildning av sjukgymnaster/fysioterapeuter.